

PARTI-LES:

Informatiebrief versus uitnodiging tot samenwerken

Een goed begin is het halve werk. En zeker bij participatief onderzoek. Onderzoekers gebruiken vaak een informatiebrief om deelnemers te werven voor hun onderzoek. In zo'n brief staat bijvoorbeeld wat het doel is van het onderzoek, wie er mee mag doen en wie het onderzoek uitvoert. Ook staat er in de brief hoe omgegaan wordt met privacy en het veilig bewaren van de verkregen informatie. Het is wettelijk verplicht om deze informatie te geven en dit wordt getoetst door een ethische commissie. De vraag voor deze PARTI-Les is hoe je mensen informeert over een participatief project. Kun je dan de gebruikelijke informatiebrieven gebruiken? Wij denken van niet.

Allereerst is het belangrijk dat ook bij participatief onderzoek de regels van informed consent gevolgd moeten worden.¹ Daarnaast kent participatief onderzoek eigen ethische principes.² Twee principes zijn hier in het bijzonder van belang. Namelijk inclusie (alle jongeren moeten een kans krijgen om mee te doen, richtlijn 5 en 6), en gelijkwaardige samenwerking (richtlijn 1).

Met een klassieke informatiebrief bereik je veel jongeren niet. En juist de jongeren (en ouders) die leven met veel kwetsbaarheden, en voor wie een project dus van grote waarde kan zijn, worden met brieven niet goed bereikt:

- **Veel jongeren hebben de ervaring dat er toch niets met hun ideeën gedaan wordt,** dus waarom zou je dan nu weer moeite doen? Gaan volwassenen nu opeens wel luisteren naar de problemen die jongeren ervaren en de oplossingen die zij zelf al hebben bedacht? En gaan zij daar dan ook echt iets mee doen?
- **Niet alle jongeren (en volwassenen) weten wat ze zich moeten voorstellen bij 'onderzoek'.** Gedachten kunnen zijn dat het saai is of heel ingewikkeld is, iets waar je voor gestudeerd moet hebben. Of dat je beoordeeld wordt, zoals bij politie-onderzoek, of onderzoek in het kader van jeugdzorg.
- **Niet alle jongeren (en volwassenen) willen/kunnen brieven lezen en willen/durven te reageren op een brief.** Zeker niet als een brief uit veel woorden bestaat, formeel oogt en moeilijke en abstracte woorden bevat. Soms wordt een brief ervaren als een bedreiging, omdat brieven vaak gaan over dat je geld moet betalen of dat je iets ingewikkelds moet doen.

Bij participatief onderzoek is er bovendien geen sprake van een vastomlijnd plan waarbij de onderzoeker data ophaalt bij informanten. Je wilt jongeren niet informeren over jouw onderzoek, of vragen om jou te helpen met jouw onderzoeksvraag. Je wilt jongeren uitnodigen om elkaar te leren kennen en samen te werken aan iets wat jongeren belangrijk vinden. Het eigenaarschap van het project wordt dus gedeeld tussen jongeren en onderzoeker(s). Dit betekent dat je bij de start nog niet precies weet wat het probleem is waar je samen aan gaat werken. Ook weet je nog niet precies hoe de samenwerking vorm krijgt en wat je samen gaat opleveren. Daarvoor moet je elkaar eerst beter leren kennen

Advies

- 1 Maak eerst kennis met elkaar, van mens tot mens Zoek jongeren op en laat zien dat je echt interesse hebt in hun leven en wat zij daarin belangrijk vinden. Stel je bescheiden op en vertel welke ideeën er zijn voor een mogelijk project en vraag wat ze van het idee vinden:

Vind je dit belangrijk? Waarom wel/niet?

- 2 Vraag aan de jongeren of ze mee willen doen omdat het project daar beter van wordt, en recht doet aan hun kennis en aan hun leven. Toon oprechte interesse:

Wat zou jij uit dit project willen halen? Wanneer zou je wel/niet mee willen doen? Waar moeten we samen op letten?

- 3 Maak samen een concept uitnodiging en vraag andere jongeren:

*Als jij dit ziet, krijg je dan zin om mee te doen?
Waarom wel/niet?*

- 4 Een uitnodiging mag natuurlijk ook een filmpje zijn. Ook als je kiest voor een brief is beeld belangrijk: jongeren leven in een beeldcultuur!

- 5 Zorg dat snel duidelijk is wat jongeren zelf aan het project hebben:

Wat is de actie en het resultaat? En welke vergoeding staat daar tegenover?

- 6 Maak korte zinnen. Vermijd moeilijke en abstracte woorden. De term 'Project' kennen jongeren vaak van school en kan minder vervreemdend zijn dan 'onderzoek'. Je kunt websites over B1 taal gebruiken om teksten te versimpelen.¹

- 7 Veel jongeren geven voorkeur aan appen in plaats van bellen of mailen, dus deel een 06-nummer. Een foto maakt het contact persoonlijker en sluit aan bij de beeldcultuur van jongeren.

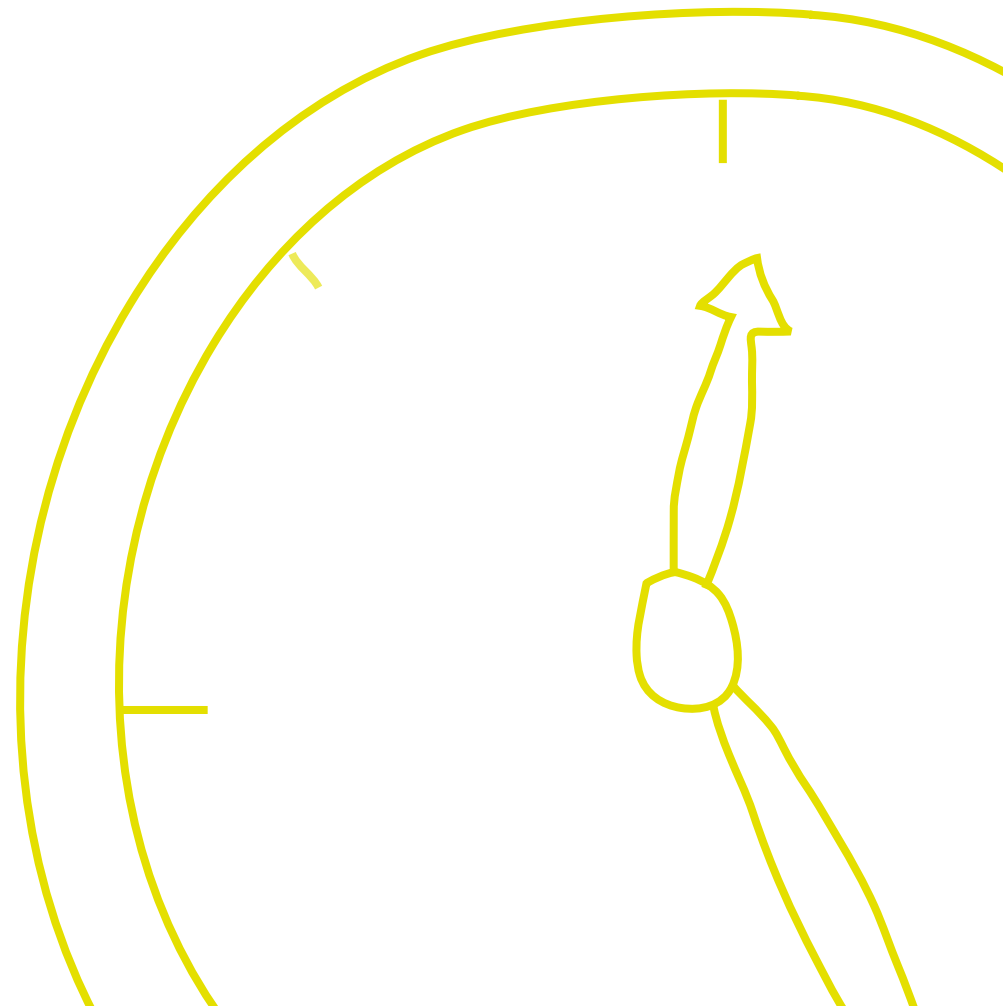
- 8 Heb je de brief/filmpje klaar? Bedenk dan dat veel jongeren willen zien of 1) een onderzoeker echt interesse heeft, 2) dat zij goed genoeg zijn om mee te kunnen doen en, 3) dat het project echt kansen voor jongeren biedt. Dus, terug naar stap 1: zoek de jongeren op, laat jezelf zien en deel pas na het eerste contact de uitnodiging tot samenwerken. Dan kunnen jongeren en ouders/verzorgers alles thuis nog eens rustig nalezen/kijken. Bedenken of ze nog vragen hebben. En beslissen of ze wel/niet mee willen doen en onder welke voorwaarden.

Maar dat kost heel veel tijd?!

Dat klopt. Als je wilt samenwerken met jongeren dan kost dat tijd: vertrouwen moet je verdienen. Zeker als je wilt dat ook/juist de stille, de 'onzichtbare' jongeren en/of de jongeren die leven in kwetsbare omstandigheden mee kunnen doen.

Kleine nuance op het tijdsaspect: Een lage respons op een klassieke informatiebrief kost ook veel tijd. En dan moet je achteraf verantwoord worden waarom (er weer) een selecte groep heeft deelgenomen aan het onderzoek en grote groepen jongeren niet zijn bereikt. Belangrijker, het vertrouwen dat je wint bij een goede gezamenlijke start verdient zich later terug. Zoals we bij de introductie al aangaven: een goed begin is het halve werk.

Verantwoording:

Dit is een samenvatting van de discussie die we gevoerd hebben in het Leernetwerk in juni 2023, aangevuld met inzichten uit eerder onderzoek, door Christine Dedding en Karijn Aussems en gecontroleerd door Noah van der Zande, Charlotte Verspyck Mijnsen, Jérôme Vergne en Maurits de Haan.

Wil je deze publicatie als bron gebruiken, dan kun je refereren aan:

Leernetwerk Jongerenparticipatie in Onderzoek (2023). PARTI-les. Informatiebrief versus uitnodiging tot samenwerken. Versie: 1e editie, oktober 2023. Amsterdam, Nederland: Leernetwerk Jongerenparticipatie in Onderzoek.

Vormgeving: lucasbraak.nl

Meer weten of meedoen?

Mail dan naar schoolforparticipation@amsterdamumc.nl onder vermelding van 'leernetwerk jongerenparticipatie'. Benieuwd naar de leden van het Leernetwerk of de nieuwsbrieven? Zie:

www.schoolforparticipation.nl

Financiering:

ZonMw, programma 'Wat werkt voor de jeugd'

¹ <https://www.igj.nl/zorgsectoren/geneesmiddelen/klinisch-onderzoek-gcp/regels-voor-klinisch-onderzoek/aandachtspunten-elk-wmo-plichtig-onderzoek/toestemmingsprocedure>

² Richtlijnen van ICPHR: http://www.icphr.org/uploads/2/0/3/9/20399575/ethics_icphr_positionpaper-7.6.22.pdf en richtlijnen van het leernetwerk jongerenparticipatie in onderzoek: https://www.schoolforparticipation.nl/wp-content/uploads/2023/01/2023_Richtlijnen-Jongerenparticipatie-in-Onderzoek.pdf